

SZEŚĆDZIESIĄT LAT DZIAŁALNOŚCI SAMODZIELNEJ PRACOWNI ORGANIZACJI I EKONOMIKI OGRODNICTWA SGGW W WARSZAWIE NA RZECZ NAUKI, KSZTAŁCENIA I PRAKTYKI

Lilianna Jabłońska

Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Kierownik pracowni: prof. dr hab. Lilianna Jabłońska

Słowa kluczowe: ekonomika ogrodnictwa, badania naukowe, dydaktyka, Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa

Key words: horticultural economics, scientific research, didactics, Section of Horticultural Economics

S y n o p s i s. W pracy przedstawiono rys historyczny działalności Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa od momentu powstania w 1954 roku do dnia dzisiejszego. Krótko omówiono zmiany organizacyjne i rozwój kadry naukowej. Scharakteryzowano zmiany w procesie nauczania oraz w problematyce badawczej, a także osiągnięcia w nauce i kształceniu kadr. Przedstawiono najważniejsze wdrożenia wyników badań do praktyki oraz działalność organizacyjną pracowników Pracowni.

WSTĘP

Ekonomika ogrodnictwa, będąca przedmiotem zainteresowań obchodzącej w 2014 r. swoje 60-lecie Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa SGGW w Warszawie (SPOiEO), należy do nauk ekonomiczno-rolniczych [Krusze 1976]. W swojej pracy naukowo-dydaktycznej Pracownia nawiązuje do problematyki badawczej i kształcenia w zakresie tych nauk z początków rolniczego szkolnictwa wyższego. W Instytucie Agronomicznym w Marymoncie (1816-1840), a następnie w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnego (1840-1862) wykładano takie przedmioty, jak nauka zarządzania gospodarskiego i rachunkowość gospodarcza [Klepacki 2013]. Na utworzonym w 1906 r. Wydziale Rolniczym Towarzystwa Kursów Naukowych wykładano m.in. organizację, taksację, rachunkowość, prawo rolne, ekonomię polityczną. W okresie międzywojennym w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, poza przedmiotami ekonomicznymi odnoszącymi się do szeroko rozumianego rolnictwa, do programu kształcenia wprowadzono już oddzielne wykłady z ekonomiki ogrodnictwa i handlu ogrodniczego. Po II wojnie światowej, a szczególnie po powołaniu w SGGW w 1953 r. Wydziału Inżynieryjno-Ekonomicznego Rolnictwa, zagadnienia z zakresu ekonomiki ogrodnictwa zajmowały w działalności naukowo-dydaktycznej coraz bardziej poczesne miejsce [Ziętara 2013].

POWSTANIE SPOiEO I ZMIANY ORGANIZACYJNE

Początki Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa sięgają 1954 r. gdy na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Rolnictwa SGGW powołano, jako jednostkę Katedry Organizacji Socjalistycznych Przedsiębiorstw Rolnych, Zakład Organizacji Socjalistycznych Przedsiębiorstw Ogrodniczych [Ciechomski 1996]. W kolejnych latach w wyniku zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych przechodził on wiele reorganizacji. W 1956 r. jego nazwa została zmieniona na Zakład Organizacji Produkcji Ogrodniczej, a następnie w 1976 r. na Zakład Ekonomiki i Organizacji Ogrodnictwa. Była to jedna z jednostek Instytutu Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego. Na początku 1979 r. Zakład został przeniesiony na Wydział Ogrodniczy i stał się częścią Instytutu Produkcji Ogrodniczej. Po likwidacji instytutów w 1982 r. Zakład przekształcono w Katedrę Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa, która stała się samodzielną jednostką organizacyjną Wydziału. Ze względów formalno-prawnych w 1995 r. powróciła w strukturze organizacyjnej formuła Zakładu Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa, następnie zmienionej w 2000 r. na Samodzielną Pracownię Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa. Jak nazwa wskazuje, jest to w dalszym ciągu samodzielna jednostka.

Powołany na początku lat 50. XX w. Zakład był pierwszą w Polsce jednostką w ramach szkolnictwa wyższego zajmującą się ekonomiką i organizacją ogrodnictwa. Jego twórcą i wieloletnim kierownikiem była prof. dr hab. Nora Krusze (1955-1985). Po jej przejściu na emeryturę kierownikami placówki byli kolejno doc. dr hab. Tadeusz Dąbrowski (1985-1990), prof. dr hab. Wojciech Ciechomski (1990-2008) oraz prof. dr hab. Lilianna Jabłońska, która pełni tę funkcję od 2009 r. do chwili obecnej. Przez większość lat w jednostce zatrudnionych było, przy zmiennym składzie personalnym, 5 pracowników naukowo-dydaktycznych i 1 inżynieryjno-techniczny. Poza wymienionymi wyżej byli to: dr inż. Franciszek Budzyński, dr Teresa Marzec, dr Ewa Matejek, dr Jacek Niewiadomski, mgr Wanda Zabrzewska i mgr Joanna Guryn. Obecnie Pracownia zatrudnia, poza kierownikiem, dwóch adiunktów – dr Ksenię Juszcak i dr Dawida Olewnickiego oraz jednego magistra, Marię Rumowską na etacie inżynieryjno-technicznym. W badaniach naukowych oraz w dydaktyce biorą udział także dwie uczestniczki studiów III stopnia.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA I KSZTAŁCENIE KADR

Działalność dydaktyczna SPOiEO prowadzona jest głównie na Wydziale Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu SGGW, przy czym przez 60 lat istnienia zakres nauczania ulegał zmianom przy jednoczesnym poszerzaniu treści merytorycznych. Przed transformacją społeczno-gospodarczą program nauczania studentów ogrodnictwa obejmował takie zagadnienia, jak: ekonomika ogrodnictwa, obrót towarowy, ekonomika gospodarstw i przedsiębiorstw ogrodniczych, koszty i kalkulacje rolnicze, podstawy rachunkowości, projektowanie przedsiębiorstw ogrodniczych, organizacja pracy, ekonomia, a studentów architektury krajobrazu – kosztorysowanie. Po transformacji ustrojowej podstawowymi zagadnieniami w procesie nauczania są: makro- i mikroekonomia ogrodnictwa, ekonomika i organizacja gospodarstw ogrodniczych, rynek ogrodniczy (specyfika, funkcjonowanie), marketing w ogrodnictwie, organizacja pracy i procesów produkcyjnych w ogrodnictwie, zarządzanie zasobami ludzkimi, rachunek ekonomiczny,

zarządzanie finansami przedsiębiorstwa, integracja europejska, wspólna polityka rolna (WPR) i rozwój obszarów wiejskich, prawo rolne, podstawy prowadzenia działalności gospodarczej, prawno-podatkowe problemy prowadzenia działalności gospodarczej. Pracownicy SPOiEO byli autorami i współautorami 3 podręczników, 5 skryptów i 10 innych publikacji książkowych wspierających proces dydaktyczny.

W ramach współpracy z innymi ośrodkami akademickimi pracownicy SPOiEO prowadzili przez wiele lat także zajęcia dydaktyczne ze studentami Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Lublinie (1996-2008) w ramach specjalizacji ekonomika ogrodnictwa i na studiach doktoranckich, ze studentami Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (2003-2012), Wydziałów Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (1999) i Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku (1995), Międzywydziałowych Studiów Ochrony Środowiska SGGW, studiów podyplomowych Międzynarodowego Instytutu Zarządzania i Marketingu w Gospodarce Żywnościowej SGGW oraz studiów podyplomowych Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu „Integrowana produkcja warzyw, owoców i plodów rolnych” i „Rośliny i surowce roślinne dla zdrowia – jakość i wykorzystanie”.

Od 1973 r. SPOiEO prowadzi specjalizację z zakresu ekonomiki ogrodnictwa, ciesząc się nieprzerwanie dużym zainteresowaniem wśród studentów. W jej ramach do 2013 roku wykonanych zostało 637 prac magisterskich, a od 2007 roku, po wprowadzeniu systemu studiów dwustopniowych, także 103 prace inżynierskie [*Katalogi prac...*]. Tematyka prac dyplomowych dotyczy szerokiego spektrum zagadnień związanych z gospodarką ogrodniczą i poszczególnymi jej działami (sadownictwem, warzywnictwem, kwaciarstwem, terenami zieleni), m.in.:

- różnych aspektów konkurencyjności na poziomie sektora i pojedynczego przedsiębiorstwa;
- analiz rynkowych – zmian w produkcji, handlu zagranicznym, popycie i preferencjach konsumentów, cenach, funkcjonowaniu i organizacji rynku oraz dystrybucji;
- jakości produktów ogrodniczych, bezpieczeństwa żywnościowego i systemów zarządzania jakością;
- ekonomicznej efektywności produkcji ogrodniczej;
- ekonomiki terenów zieleni;
- problematyki przedsiębiorczości;
- WPR, systemów wsparcia ogrodnictwa ze środków publicznych oraz ilościowej i jakościowej ich absorpcji.

Pracownicy SPOiEO byli promotorami 24 prac doktorskich, z których 13 obronionych zostało w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (5 na Wydziale Nauk Ekonomicznych i 8 na Wydziale Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu), 9 w obecnym Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach i 2 na Wydziale Ogrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie [*Sprawozdania roczne...*]. Wśród wypromowanych doktorów był obywatel Iraku i obywatelka Chińskiej Republiki Ludowej. W jednostce napisanych zostało także siedem rozpraw habilitacyjnych, a 3 pracowników uzyskało tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych [Stawicki, Wojewódzka-Wiewiórska 2013]. Obecnie prowadzone są badania do dwóch prac doktorskich i jednej habilitacyjnej.

GLÓWNA PROBLEMATYKA BADAŃ NAUKOWYCH

Przez cały okres istnienia kontynuowany był w SPOiEO kierunek badań rozpoczęty jeszcze przez N. Krusze, a mianowicie makro- i mikroekonomiczne uwarunkowania rozwoju ogrodnictwa. Natomiast zmieniała się, w zależności od polityki i potrzeb gospodarki, waga i zakres podejmowanych problemów badawczych. W okresie gospodarki centralnie planowanej głównymi tematami badawczymi były: specyfika ogrodnictwa jako gałęzi rolnictwa, wolnorynkowy charakter gospodarki ogrodniczej w gospodarce socjalistycznej, przemiany strukturalne i rola poszczególnych działów ogrodnictwa, funkcjonowanie gospodarstw indywidualnych oraz przedsiębiorstw państwowych i spółdzielczych, specjalizacja i kooperacja w ogrodnictwie, rozwój spółdzielczości, intensyfikacja ogrodnictwa, ekonomiczna efektywność produkcji, organizacja pracy. Choć badania koncentrowały się na krajowym ogrodnictwie, już wtedy w celu prognozowania przyszłego rozwoju dokonywano analiz porównawczych z ogrodnictwem innych krajów, szczególnie wyżej rozwiniętych. W ich wyniku (od lat 70. XX w.) coraz więcej uwagi poświęcano produkcji ogrodniczej pod osłonami, w tym produkcji kwaciarskiej, oraz wpływowi na jej rozwój instrumentów polityki państwa. W badaniach tamtego okresu podejmowane były również zagadnienia handlu zagranicznego produktami ogrodniczymi oraz przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Po 1989 r., po przejściu na gospodarkę rynkową i otwarciu się Polski na świat znaczenia nabrały problemy badawcze związane z restrukturyzacją ogrodnictwa, z funkcjonowaniem i organizacją rynku owoców i warzyw, integracją z Unią Europejską (UE) i dostosowaniem się ogrodnictwa do zasad i standardów obowiązujących na wspólnym rynku, zarówno w aspekcie legislacyjnym, jak i w praktyce. Równocześnie przedmiotem badań były i są w dalszym ciągu takie zagadnienia, jak: rynkowe determinanty rozwoju ogrodnictwa i jego działów (popyt i preferencje konsumentów, ceny produktów w łańcuchu dystrybucji, kanały dystrybucji), opłacalność i koszty produkcji, ogrodnictwo a bezpieczeństwo żywnościowe i ochrona środowiska, przemiany na światowym rynku ogrodniczym i znaczenie na nim Polski jako producenta i uczestnika wymiany międzynarodowej, innowacyjność i konkurencyjność sektora i w sektorze, rozwój przedsiębiorczości w sferze usług dla ogrodnictwa i tych świadczonych przez ogrodnictwo. Na podkreślenie zasługują badania odnoszące się do rozwoju sektora kwaciarskiego, w tym m.in. społeczno-ekonomicznych uwarunkowań tego rozwoju, znaczenia w gospodarce ogrodniczej, zmian na światowym rynku kwaciarskim, czynników konkurencyjności, zmian w procesie dystrybucji itp. SPOiEO jest jedyną w Polsce jednostką naukową tak szeroko zajmującą się aspektami ekonomicznymi kwaciarstwa.

Przy ograniczanych stopniowo środkach finansowych na badania statutowe i badania własne, realizowanie tak szerokiego spektrum badań możliwe było poprzez udział pracowników jednostki w projektach badawczych wykonywanych przez różne podmioty krajowe i zagraniczne. Szczególnie dotyczy to okresu po 1989 r. Należy podkreślić współpracę badawczą z takimi instytucjami, jak: Instytut Ekonomiki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej-PIB, Instytut Kwaciarstwa, Związek Kwaciarzy Polskich, Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa, Bank Światowy, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także Japan External Trade Organization, Produktschap Tuinbouw i jego następcą Stichting Marktonderzoek Tuinbouw w Holandii. Znaczna część wyników tych badań miała praktyczne wdrożenie. Przed wszystkim zostały wykorzystane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi m.in.:

- w założeniach polityki społeczno-gospodarczej dla wsi i rolnictwa określonych do 2000 r.,
  - w programie rozwoju rynków hurtowych w Polsce oraz w sporządzeniu wstępnych studiów przedprojektowych dla pięciu pilotażowych rynków,
  - w określeniu stopnia harmonizacji polskiego i unijnego prawodawstwa w obszarze rynku owoców, warzyw i kwiatów oraz harmonogramu prac dostosowawczych,
  - w przygotowaniu Kwestionariusza UE „Avis” i opracowaniu polskiego stanowiska negocjacyjnego, ustawy o jakości handlowej towarów rolno-spożywczych, ustawy o grupach producentów oraz ustawy o organizacji rynku owoców i warzyw,
  - w budowie struktur instytucjonalnych niezbędnych do wdrożenia wspólnej organizacji rynku oraz Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej i Systemu Informacji Rolniczej,
  - w programach wspierających tworzenie grup producentów [*Sprawozdania roczne...*].
- Osiągnięcia naukowo-badawcze SPOiEO mają odzwierciedlenie w publikacjach pracowników. Tylko od 1995 r. byli oni autorami lub współautorami 126 artykułów recenzowanych, 24 monografii książkowych lub rozdziałów w monografiach i 82 artykułów popularno-naukowych i popularnych. Dodatkowo w pierwszej połowie 2014 r. zostały złożone do czasopism punktowanych z listy MNiSW kolejne 33 artykuły. Wyniki badań były prezentowane także w formie referatów wygłaszanych na licznych konferencjach i sympozjach w kraju i za granicą. Sama SPOiEO była organizatorem 10th International Symposium on Horticultural Economics ISHS, które odbyły się na SGGW w 1987 r. Z kolei w 2013 r. rozpoczęła organizację cyklicznych konferencji mających na celu zacieśnianie relacji nauki z praktyką, pod wspólną nazwą „Drogi do sukcesu”. Odbyły się już dwie takie konferencje [*Zestawienie dorobku...*].

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Pracownicy SPOiEO poza pracą dydaktyczną i naukowo-badawczą pełnili wiele funkcji organizacyjnych na SGGW i poza uczelnią. Do głównych należy zaliczyć: Prodziekan Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego (prof. dr hab. N. Krusze) i Wydziału Ogrodniczego (prof. dr hab. W. Ciechomski), Dyrektor Międzynarodowego Instytutu Zarządzania i Marketingu w Gospodarce Żywnościowej SGGW i ESSEC Francja, Dyrektor Centrum Naukowo-Wdrożeniowego SGGW, Sekretarz Generalny SITO, Prezes SITO, Rektor Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Sochaczewie (prof. dr hab. W. Ciechomski), Kierownik Katedry Ekonomiki Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Lublinie (prof. dr hab. L. Jabłońska), członkowie rad naukowych – Wydziału Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu SGGW, Wydziału Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Lublinie, Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Warzywnictwa w Skierniewicach, Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach, Rady Programowej Międzywydziałowego Studium Informatyki i Ekonometrii SGGW (N. Krusze, W. Ciechomski, L. Jabłońska), członek Rady ds. Wsi i Rolnictwa przy Prezydencie Rzeczypospolitej i Rady Gospodarki Ogrodniczej przy Ministerstwie Rolnictwa (W. Ciechomski), członek Komitetu Nauk Ogrodniczych Polskiej Akademii Nauk (L. Jabłońska), członek Grupy Roboczej ds. Owoców, Warzyw, Kwiatów, Roślin Ozdobnych i Bananów w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi ds. Negocjacji Polski z UE oraz Dostosowywania Polskiego Sektora Ogrodniczego do Wymogów UE (L. Jabłońska).

PRZYSZŁOŚĆ NAUKOWA I DYDAKTYCZNA

W nadchodzącej przyszłości badania z zakresu ekonomiki ogrodnictwa będą nabierały coraz większego znaczenia, na co składa się z jednej strony rosnąca rola sektora ogrodniczego w bogacących się społeczeństwach, zmieniających model konsumpcji, dbających o zdrowie fizyczne i psychiczne, chcących uprzyjemnić codzienne życie i poszukujących w coraz większym stopniu kontaktu z naturą, z drugiej strony coraz szersza globalizacja i rosnąca konkurencja, zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym. Te uwarunkowania wskazują równocześnie, że w najbliższych latach zmieni się nachylenie problematyki badawczej w SPOiEO, przy kontynuowaniu dotychczasowego głównego kierunku badań. Więcej uwagi będzie się przywiązywać do wpływu globalizacji na polskie ogrodnictwo i uwarunkowań rozwoju ogrodnictwa w kontekście jego konkurencyjności. Poszerzone zostaną, w stosunku do ubiegłych lat, badania odnoszące się do sektora kwaciarskiego, obejmujące nie tylko kwaciarstwo towarowe, ale także aspekty społeczno-ekonomiczne rozwoju terenów zieleni i usług florystycznych.

Zmianie będzie ulegał również zakres i formuła nauczania, wymuszane zmieniającym się życiem gospodarczym i rynkiem pracy oraz sytuacją szkolnictwa wyższego, stającego przed problemem niżu demograficznego i koniecznością otwarcia na studentów spoza Polski. Tak więc treści programowe muszą być treściami bardziej uniwersalnymi, opartymi na teorii ekonomii i odnoszonymi się w swoich przykładach nie tylko do polskiej rzeczywistości. Już dziś przygotowujemy jest program kształcenia w języku angielskim. Rozpoczęto też prace nad dostosowaniem zajęć z przedmiotów ekonomicznych w formie e-learningu. W bieżącej pracy dydaktycznej SPOiEO coraz większą wagę przykładają się do praktycznych zajęć studentów i pracy w grupach.

Choć Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa jest obecnie jednostką o niewielkim składzie osobowym i generalnie młodą z punktu widzenia wieku zatrudnionych osób, to ci młodzi pracownicy wykazują się bardzo dużą aktywnością naukowo-badawczą, dydaktyczną i organizacyjną. Pozwala to myśleć pozytywnie o przyszłości jednostki, a tym samym o przyszłości ekonomiki ogrodnictwa jako nauki.

LITERATURA

- Ciechomski Wojciech, 1996: *Zakład Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa. Polskie ogrodnictwo wobec integracji z Unią Europejską. Jubileusz 75-lecia Wydziału Ogrodniczego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie*, Fundacja Rozwój SGGW, s. 161-164.
- Katalogi prac dyplomowych (magisterskich, inżynierskich, doktorskich) wykonanych w Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa.
- Klepacki Bogdan, 2013: *Sześćdziesiąt lat działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej Wydziału Nauk Ekonomicznych SGGW w Warszawie*, „Roczniki Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich”, t. 100, z. 2, s. 7-14.
- Krusze Nora, 1976: *Ogólna ekonomika ogrodnictwa*, PWRiL, s. 23-26.
- Sprawozdania roczne z działalności Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa.
- Stawicki Maciej, Wojewódzka-Wiewiórska Agnieszka, 2013: *Stopnie i tytuły naukowe nadane na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym i Wydziale Nauk Ekonomicznych SGGW, [w] 60 lat Wydziału Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Księga jubileuszowa 1953-2013*, Wydawnictwo SGGW, s. 105-152.
- Zestawienia dorobku pracowników Samodzielnej Pracowni Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa przygotowywane na potrzeby okresowych ocen i procedur związanych ze stopniami naukowymi.
- Ziętara Wojciech, 2013: *Geneza i rozwój Wydziału, [w] 60 lat Wydziału Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Księga jubileuszowa 1953-2013*, Wydawnictwo SGGW, s. 9-30.

Lilianna Jabłońska

*SIXTY YEARS OF THE HORTICULTURAL ECONOMICS SECTION AT THE WARSAW
UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES*

Summary

This paper presents a historical overview of the activities of the Horticultural Economics Section at Warsaw University of Life Sciences, since its formation in 1954, until today. Organizational changes, the development of academic staff, changes in the field of education topics and main research problems have been characterized. Achievements in science and in the education of staff, the most important implementations of research results and organizational activities of section employees have been briefly described.

Adres do korespondencji:
Prof. dr hab. Lilianna Jabłońska
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa
02-776 Warszawa, ul. Nowoursynowska 159, tel. (22) 593 20 21
e-mail: lilianna_jablonska@sggw.pl